UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Eusebiu Tu Pamphilu Ekklēsiastikē Istoria

Eusebius <Caesariensis>

Mogvntiae, 1672

Caput I. De Procopio, Alphaeo & Zacchaeo martyribus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14478

Visual Library

mum vitæ exitum promeruit. Quippe A qui ſolus omnium in Imperio ſuo ſumma cum tranquillitate & gloria ſucceſſorem relinquens proprium filium, modeſtiſſimum & religioſiſſimum Principem, ex hac luce migravit. Hujus autem filius Conſtantinus ab ipſo ſtatim exordio ſupremus Imperator & Auguſtus à militibus renuntiatus, paternæ erga fidem noſtram pietatis æmulatorem ſe præſtitit. Hujuſmodi exitum vitæ quatuor ſupradicti Imperatores diverſis temporibus ſortiti ſunt. Ex quibus ſolus ille quem ſupra memoravimus, unà cum aliis qui nuper in conſortium Imperii adſciti fuerant, B confeſſionem illam quam ſupra retulimus, edicto palam propoſito omnibus publicavit.

A ἐπιδόξως, ἐπὶ διαδόχῳ τῆς βασιλείας γνησίῳ παιδὶ τὰ πάντα σωφρονεστάτῳ καὶ εὐσεβεστάτῳ τελευτήσας· ὃς εὐθὺς ἀρχόμενος, βασιλεὺς τελεώτατος καὶ Σεβαστὸς πρὸς τῶν στρατοπέδων ἀναγορευθεὶς, ζηλωτὴν ἑαυτὸν τῆς πατρικῆς περὶ τὸν ἡμέτερον λόγον εὐσεβείας κατεστήσατο. τοιαύτη τῶν προαναγεγραμμένων τεσσάρων ἡ τοῦ βίου ἔκβασις, κατὰ παρηλλαγμένους χρόνους γεγενημένη. τούτων δὴ μόνος ἔτι λιπὼν ὁ μικρῷ πρόσθεν ἡμῖν εἰρημένος, σὺν τοῖς μετὰ ταῦτα εἰς τὴν ἀρχὴν εἰσποιηθεῖσι, τὴν προδεδηλωμένην ἐξομολόγησιν, διὰ τοῦ B προεκτεθέντος ἐγγράφου λόγου τοῖς πᾶσι φανερὰν κατεστήσατο.

Hæc quoque in quodam exemplari reperimus in libro octavo.

ANno Imperii Diocletiani nono ac decimo, menſe Xanthico quem Romani Aprilem vocant, Flaviano provinciam Palæſtinam regente; cùm ſalutaris Paſſionis dies immineret, repentè C propoſita ſunt ubiq; edicta, quibus imperabatur Eccleſias quidem ſolo æquari, ſacros autem Codices flammis abſumi: & honoratos quidem honoris prærogativa ſpoliari, plebejos autem & in miniſterio conſtitutos libertate privari, ſi in Chriſtianæ religionis propoſito adhuc permanerent. Et primi quidem adverſus nos edicti hujuſmodi fuit ſententia. Sed non multò poſt allatæ ſunt aliæ literæ, quibus jubebatur ut omnes ubique Eccleſiarum Antiſtites primùm quidem conjicerentur in vincula; poſtea verò ad ſacrificandum omnibus modis cogerentur.

Καὶ ταῦτα ἔν τινι ἀντιγράφῳ ἐν τῷ ὀγδόῳ τόμῳ εὕρομεν.

ΕΤΟΣ τοῦτο ἦν ἐννεακαιδέκατον τῆς Διοκλητιανοῦ βασιλείας. Ξανθικὸς μὴν, C λέγοιτ' ἂν Ἀπρίλλιος κατὰ Ῥωμαίους, ἐν ᾧ τῆς σωτηρίου πάθους ἑορτῆς ἐπιλαμβανούσης, ἡγουμένου Φλαβιανοῦ τοῦ τῶν Παλαιστινῶν ἔθνους, ἡπλῶτο δ' ἀθρόως πανταχοῦ γράμματα, τὰς μὲν ἐκκλησίας εἰς ἔδαφος φέρειν, τὰς δὲ γραφὰς ἀφανεῖς πυρὶ γενέσθαι προστάττοντα. καὶ τοὺς μὲν τιμῆς ἐπειλημμένους ἀτίμους, τοὺς δὲ ἐν οἰκετίαις, εἰ ἔτι ἐπιμένοιεν τῇ τοῦ Χριστιανισμοῦ προθέσει, ἐλευθερίας στερίσκεσθαι προαγορεύοντα. καὶ ἡ μὲν τῆς πρώτης καθ' ἡμῶν γραφῆς τοιαύτη τις ἦν δύναμις. μετ' οὐ πολὺ δὲ ἑτέρων ἐπιφοιτησάντων γραμμάτων, προσετάττετο D τοὺς τῶν ἐκκλησιῶν προέδρους πάντας πανταχοῦ πρῶτον μὲν δεσμοῖς παραδίδοσθαι. εἶθ' ὕστερον πάσῃ μηχανῇ θύειν ἐξαναγκάζεσθαι.

Caput I.

De Procopio, Alpheo & Zaccheo martyribus.

IGitur ex Palæſtinæ martyribus primus Procopius, antequàm carceris periculum feciſſet, ſtatim à primo quod ajunt limine ad Præſidis tribunal adductus, & ſacrificare Diis gentilium juſſus, unum ſe Deum noſſe reſpondit, cui ſacrificandum eſſet eo ritu quem ipſe ſtatuiſſet. Cùm verò quatuor etiam Imperatoribus libare juberetur, ſententiam

ΠΡῶτος τοιγαροῦν τῶν ἐπὶ Παλαιστίνης μαρτύρων Προκόπιος, πρὶν ἢ φυλακῆς πεῖραν λαβεῖν, εὐθὺς ἀπὸ πρώτης εἰσόδου τοῖς ἡγεμονικοῖς παραστὰς δικαστηρίοις, θύειν τε τοῖς λεγομένοις προσταχθεὶς θεοῖς, ἕνα μόνον ἔφησεν εἰδέναι, ᾧ καθῆκεν ὡς αὐτὸς βούλεται θύειν· ὡς δὲ καὶ τοῖς βασιλεῦσι τέσσαρσι σπέν-

ἐκελεύετο ῥῆμά τι φθεγξάμενος τῶν οὐ προσηκόντων αὐτοῖς αὐτίκα τὴν κεφαλὴν ἀποτέμνεται, τὸ ποιητικὸν εἰπὼν ἐκεῖνο. οὐκ ἀγαθὸν πολυκοιρανίη. εἷς κοίρανος ἔστω, εἷς βασιλεύς· Δεσίου μηνὸς ὀγδόῃ, πρὸ ἑπτὰ εἰδῶν Ἰουνίων λέγοιτ' ἂν παρὰ Ῥωμαίοις, ἡμέρᾳ τετράδι σαββάτου. τοῦτο πρῶτον ἐπὶ Καισαρείας τῆς Παλαιστίνης ἀποτελεσθὲν σημεῖον. μετὰ δὲ τοῦτο ἐπὶ τῆς αὐτῆς πόλεως πλεῖστοι ὅσοι τῶν ἐπιχωρίων ἐκκλησιῶν ἄρχοντες, δειναῖς αἰκίαις προθύμως διαθλήσαντες, μεγάλων ἀγώνων ἱστορίαν τοῖς ἐνορῶσιν ἐνεδείξαντο· ἄλλοι δὲ ὑπὸ δειλίας τὴν ψυχὴν προναρκήσαντες, προχείρως οὕτως ἀπὸ πρώτης ἐξησθένησαν προσβολῆς· τῶν δὲ λοιπῶν ἕκαστος, εἴδη διάφορα βασάνων διήλλαττον. τοτὲ μὲν μάστιξιν ἀνηριθμοῖς, τοτὲ δὲ στρεβλώσεσι καὶ καταξάνσεσι τῶν πλευρῶν. δεσμοῖς τε ἀνυπομονήτοις, ὑφ' ὧν τισὶ καὶ παρεθῆναι συνέβη τὰς χεῖρας· ὅμως δ' οὖν ἔφερον τὸ ἀποβὰν ἀκολούθως τοῖς ἀπορρήτοις κρίμασι τοῦ Θεοῦ τέλος. ὁ μὲν γὰρ ἑτέρων κατεχόντων αὐτοῦ τὼ χεῖρε, καὶ τῷ βωμῷ προσαγόντων, τήν τε μιαρὰν καὶ ἐναγῆ θυσίαν κατὰ τῆς δεξιᾶς ἐπιρριπτούντων, ὡς ἂν τεθυκὼς ἀπηλλάττετο· ὁ δὲ μηδ' ὅλως ἐφαψάμενος. εἰρηκότων δ' ἑτέρων ὅτι τεθύκοι, σιωπήσας ἀπῄει. ἄλλος ἡμιθανὴς αἰρόμενος, ὡς ἂν ἤδη νεκρὸς ἐρρίπτετο, καὶ ἀνίετό γε τῶν δεσμῶν, ἐν τεθυκόσιν αὐτοῖς λελογισμένος· ὁ δὲ βοῶν καὶ μαρτυρόμενος ὅτι μὴ πείθοιτο, κατὰ στόματος παιόμενος, πολυχειρίᾳ τε τῶν ἐπὶ τούτῳ τεταγμένων κατασιγαζόμενος, μετὰ βίας ἐξωθεῖτο καὶ εἰ μὴ τεθυκὼς ἦν. οὕτως ἐκ παντὸς τὸ δοκεῖν τετυχηκέναι, αὐτοῖς περὶ πολλοῦ ὑπῆρχεν. ἐκ δὴ οὖν τῶν τοσούτων, μόνοι τοῦ τῶν ἁγίων μαρτύρων κατηξιώθησαν στεφάνου, Ἀλφειὸς καὶ Ζακχαῖος· οἳ μετὰ μάστιγας καὶ ξεσμοὺς, δεσμά τε χαλεπὰ καὶ τὰς ἐπὶ τούτοις ἀλγηδόνας, ἑτέρας τε διαφόρους ἐξετάσεις, νυχθήμερον ὑπὸ τέσσαρα τοῦ κολαστηρίου ξύλου κεντήματα τοὺς πόδας παραταθέντες, Δίου μηνὸς ἑπτακαιδεκάτῃ, αὕτη παρὰ Ῥωμαίοις ἡ πρὸ δεκαπέντε Καλανδῶν Δεκεμβρίων, μόνον ἕνα Θεὸν καὶ μόνον Χριστὸν βασιλέα Ἰησοῦν ὁμολογήσαντες, ὥς τι βλάσφημον φθεγξάμενοι, ὁμοίως τῷ προτέρῳ μάρτυρι τὰς κεφαλὰς ἀπετμήθησαν.

A quandam ex Homerico carmine prolocutus, quæ illis minimè arridebat,

Haud bona res domini plures: herus unicus eſto,
Rex unus.

illicò capite truncatur die octavo menſis Deſii, hoc eſt, ut Romani dicunt, ante diem ſeptimum idus Junias, quarta feria hebdomadis. Hoc primum apud Cæſaream Palęſtinę martyrium perpetratum eſt. Poſt hoc verò in eadem urbe quamplurimi Eccleſiarũ illius provinciæ Antiſtites graviſſima ſupplicia alacri animo perpeſſi, illuſtrium certaminum ſpe- B ctacula exhibuerunt. Alii verò non pauci prę ignavia fracti animis ac debilitati, primo ſtatim impetu conciderunt. Ex reliquis varia quiſq; tormentorum genera expertus eſt. Hic flagris conciſus: ille intolerabilibus tormentis & ungulis excruciatus, & vinculis oppreſſus; adeo ut quibuſdam manus laxata nervorum compage reſolutæ ſint. Singuli tamen quęcunq; ipſis juxta arcanum Dei judicium eveniebant, fortiter tulêre. Alius enim, cùm quidam manus ejus apprehendiſſent, ipſumque ad aram adduxiſſent, & abominandum ac ſceleſtum ſa- C crificium dextræ ipſius injeciſſent, quaſi ſacrificaſſet dimittebatur. Alius cùm ne ſummis quidem digitis thus attigiſſet, nonnullis tantum affirmantibus eum ſacrificaſſe, ſilentio abſcedebat. Hic ſemivivus correptus ac ſublimis elatus, projiciebatur ut mortuus, & vinculis abſolvebatur, cõputatus inter eos qui ſacrificaverant. Ille vociferans atq; conteſtans ſe his quæ jubebantur minimè aſſentiri; pugnis ore contuſo, plurimis ad hoc conſtitutis illum tacere cogentibus, per vim extrudebatur, tametſi haudquaquam ſacrificaſſet. Adeò magni apud eos æſtimabatur, ſi vel viderentur effeciſſe id quod voluerant. Ex iſtis D igitur qui tot numero erãt, ſoli Alpheus & Zacchæus martyrii coronam adepti ſunt. Qui poſt flagella & ungulas, poſt acerbiſſima vincula & dolores in iis exantlatos; poſt alia omnis generis tormẽta, cùm viginti quatuor horarum ſpatio pedes in nervo ad quatuor uſq; puncta diſtentos habuiſſent, unum Deum, unumque Regem ac Dominum Jeſum Chriſtum confeſſi; perinde ac ſi impiũ quidpiam locuti eſſent, eodem quo primus ille martyr Procopius ſupplicii genere, abſciſſis capitib⁹ interiere, die ſeptimo decimo menſis Dii, quod eſt apud Romanos ante diem xv. Cal. Decembris.